

UČITELJSKI TOVARIŠ

Glasiło jugoslovanskega učiteljstva

Vse spise, v oceno poslane knjige itd. je pošiljati samo na naslov:

Uredništvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Frančiškanska ulica 6.

Rokopisov ne vračamo.

Vse pošiljave je pošiljati franko.

Učiteljski Tovariš izhaja vsako sredo popoldne.
Ako je ta dan praznik, izide list dan pozneje.
Vse leto velja . . . 20— K
pol leta . . . 10—
četrt leta . . . 5—
posamezna številka po 40 vin.

Za reklamne notice, pojasnila, poslana, razpise služb je plačati po 60 vin. za vsako petit-vrsto. Priloge stanejo poleg poštnine še 45 K.

Telefon uredništva
št. 312.

Za oznanila je plačati od enostolpne petit-vrste, če se tiska enkrat . . . 75 vin.
. . . dvakrat . . . 60
. . . trikrat . . . 45
za nadaljnja uvrščanja od petit-vrste po 30 vin.
Oznanila sprejema Učiteljska tiskarna.

Članstvo Zaveze jugoslovanskega učiteljstva ima s članarino tudi že plačano naročnino, torej ni treba članstvu naročnine posebe plačevati.

Naročnino, reklamacije, to je vse administrativne stvari je pošiljati samo na naslov:

Upravištvo Učiteljskega Tovariša
v Ljubljani, Mestni trg št. 17/III.

Poštna hranilnica št. 11.197.

Reklamacije so proste poštnine.

Naše strokovno tajništvo

je ustanovljeno ter sprejema stranke vsak dan dopoldne od 10. do 12. ure.

Isti čas je mogoče govoriti tudi

z urednikom Učiteljskega Tovariša.

Uradni prostori obeh so

v Učiteljski tiskarni, Frančiškanska ulica št. 6, I. nadstropje.

Kdor želi pismenega odgovora od tajništva ali uredništva, naj vselej pošlje znamko za odgovor.

Debata o načrtu zakona narodnih šol v Narodnem predstavništvu.

Beograd, koncem junija 1919.

Kakor smo v uvodnem članku zadnje številke naznanili, je bil načrt na dnevnem redu v Narodnem predstavništvu dne 25. junija t. l.

Tega dne na večer tako okoli 7. ure po odmoru, ko so prvi žarki električne luči razsvetlili veličastno dvorano starega dvora, kjer so seje Narodnega predstavništva, se je začela debata o izpremembi in dopolnilu zakona narodnih šol.

Na galerijah je bilo mnogo poslušalstva: učiteljstva, dijaštva, novinarjev in drugih, a med njimi tudi naši dragi gosti iz Ljubljane, tov. Jelenc, Gnus in Gangl, katerih prihod je dospel v srečnem času. Poslanske klopi so bile precej polne poslancev, ki prelistavajo in pregledavajo naš načrt ali pa se mirno razgovarjajo.

Minilo je precej let, odkar nisem bil v parlamentu in ko sem se zadovoljeval samo s časopisnimi poročili. Tu vidimo v novem parlamentu naše nove države nepoznane obraze naših bratov iz novih krajev, a med njimi vendar zapazim marsikak osebno naših starih parlamentarcev, ki so sedeli na poslaniških klopih in nas njihova prisotnost spominja prošlosti našega burnega življenja in strankarske borbe.

Iz razmišljanja nas zbudi glas ministra prosvete g. Ljube Davidovića, ki započne svoj ekspozé o zakonu narodnih šol. Vsa njegova pojava, vsebina govora in način, posebno ton njegovega glasu vlivajo neko posebno zarpanje. G. Davidović je po

svojem temperamentu in po posebni prirodni umni spretnosti eden od onih mož, ki zbude pri ljudeh dobrohotnost in človečnost, a kadar se te, po besedah nekega pisatelja, pri ljudeh probude, mogoče jih je povesti in skloniti za vsako dobro stvar.

Njegov govor tvori umetniško celoto. Na eni strani popularizirana študija vsega prosvetnega problema in naloge, ki nas čaka, na drugi strani umetniška slika učiteljske prošlosti, našega življenja in delovanja, naših borb in stradanja. Tu prinašamo poedine konture njegovega govora, a v enih prihodnjih številkah bomo objavili govor v celoti po stenografičnem zapisniku, kakor tudi govore vseh ostalih narodnih zastopnikov, ki so govorili pri tej priliki.

Ko je z uvodnimi besedami in utemeljenimi razlogi pojasnil, da zahteva goji interes uka in narodne prosvete povišanje učiteljskih plač, kar se predlaga s tem načrtom, je g. ministar istočasno lepo naglašal, kako osnovna narodna šola v današnjem sedanosti poleg svoje naravne naloge, ki jo mora imeti, mora istočasno služiti interesom kraja, kjer se nahaja, kar more izvesti in ustvariti samo usposobljen in materialno občan učitelj, ki donša v učiteljski posel svojo silo. Poudarja, da so bili rezultati osnovne šole sijajni, ali je, pravi, naša krivda, da se nismo postarali, da se s stvarjanjem posvetnih ustanov očuva to znanje iz osnovne šole.

Najbolji program in največje učne reforme ne veljajo nič, ako učitelj ne dela, kakor treba in kolikor treba; toda če ostane v takih razmerah, on tega ne more storiti. Za tem prehaja na vse pravice učiteljskega dela v prošlosti in posebno v najnovejši umetniški sliki z najizbranejšimi besedami poudarja učiteljsko narodno delo, pripravljane narodne duše kakor v šoli tako izvan šole za velike dogodke in veliko zgodovinsko vlogo, ki se je odigrala za naš narod. Veliki, največji del zaslug za dosežene rezultate pripisuje učitelju.

Četudi je njegov govor precej dolg, on ne dolgočasí, ampak vzdrži v napeti pazljivosti vso skupščino in vse nas na galerijah in prehaja na najlepši del svojega govora, ki je bil vzvišena pesem prelite krvi in istinite požrtvovalnosti učitelja za našo narodno stvar. Spominja na mlajše učitelje-častnike, ki so padli

krvavih prsi tam ob Vardarju in na kamenitih poljih Macedonije v ognju sovražnih krogel. Govori o težkem nacionalnem delu učitelja v Macedoniji, spominja na četaško akcijo, ki so jo učitelji obdrževali in razvijali. Spominja na učiteljskega sina vojvodo Brano, največje domovinsko požrtvovanje, ki je človek sedanosti more dati in je dal skromni in siromašni dom učiteljski; spominja na učitelja Lazarja Kujundžića, njegovo junško smrt in moralni heroizem njegove majke, ko so jo ob mrtvem sinu Turki vprašali: »Baba, reci, je li to tvoj sin?«

G. Davidović je završil svoj govor ob burnem aplavzu vse skupščine, in da ni bila ta zadeva že poprej po klubih razjašnjena, bila bi njena usoda s tem govorom rešena.

Po govoru g. ministra so se vrstili izbrani in lepo zamišljeni govori ostalih zastopnikov. Tema je bila v resnici hvalna in nudila je najboljše polje za govor poslancem iz naroda kakor tudi ostalim.

Za g. ministrom je govoril vrlo lepo in preudarno bosanski zastopnik g. Stan-ko Pavičić.

Za tem govori v imenu radikalnega kluba g. M. Dragović, poslanec-seljak. On je jasno z zvonič glasom očrtal svoja opazovanja o pokretu in delu učitelja. Poudarja pojavo, kako je bilo mnogobrojno premeščanje po prošnji in sedanosti in premeščanje po strankarskih vzrokih v prošlosti, a temu so vzrok slabe materialne razmere učiteljstva, ki se bori zaradi solanja svoje dece, da pride v mesta, ker nimajo sredstev, da jo iz sela šolajo. Prinaša značilni fakt, da je danes preprost seljak poudarjal, da je treba učiteljskim zagotoviti materialni položaj, da bi mogli nezavisno in dobro vršiti poverjeni jim posel. Dalje govori o učiteljskem delu. Z aplavzom je pozdravljen, ko spominja na takozvani učiteljski polk v Šumadijski diviziji, ki so v njem vsi vodniki in komandirji učitelji. Prosi v imenu svoje stranke za sprejetje tega zakonskega načrta in rešenje učiteljskega vprašanja, ki bi ga njegova stranka že poprej rešila, da niso tega dogodki preprečili.

Za tem stopi na govornico g. Milivoj Bašić, nekdanji šolski nadzornik v Krajni. Govori v imenu stranke nacionalcev. Opozarja, da vidi le ozka pamet v tem načrtu samo povečanje uradniških plač, a

niša vidi pomoč narodni šoli in narodni bodočnosti. Poudarja, kaj so vse učitelji delali v prošlosti, a opominja, da jih čakajo še širše in večje zadaje v bodočnosti. Poudarja in očrtava težkoče dela in prilike, ki se z njimi učitelj bori, in kontrast med veličino dela in nagrade. Kaže na to, kako so učitelji celo oni mali prosti čas na četrtke in nedelje žrtvovali za delo v nadaljevalnih šolah in poljedelskih zadrugah in to vse za malenkostno plačo od 50—100 dinarjev.

Zahteva posebno nagrado za vsako kulturno delo učiteljsko izvan šole. Raduje se, da načrt obsega vse učiteljstvo Jugoslavije.

Dobi besedo g. Nastas Petrović, ki poudarja kot redko neopažen pojav fakt, da ni niti enega poslanca, ki bi bil prišel temu načrtu. Vsi poslanci in vse političke skupine so zanj in tako ni treba dalje govoriti. Tega načrta ni pred namer brani, vsi ga pojmi in shvatamo kakor treba. Potrebno je samo, da ga soglasno sprejmemo.

Po govoru g. Nastasa Petrovića so se nekateri gospodje vzdržali od nadaljne besede, ko so uvideli, da je povedano v glavnem vse.

Govorili so še gg. Mita Kličin, Stan-ko Banić, en Slovenec socialist, ki naj nam oprosti, da njegovega imena z našo najboljšo voljo nismo čuli, da bi ga mogli zabeležiti.

S tem je lista govornikov bila izčrpana in načelna debata zaključena. Na koncu povzame besedo izvestilec g. Sv. Džordžević, naš kolega. On poudari fakt, da je to prvi slučaj in prvokrat, da izvestilec nima nikakega posla, ne da brani pred kom, ne da objašnjuje načrt. Z gorkimi besedami se zahvaljuje v imenu učiteljstva Narodnemu predstavništvu.

Za tem je načrt stavljen na glasovanje. Glasovalo je 158 poslancev in vsi glasovi so bili za!

S tem je bil načrt sprejet in seja zaključena.

Šolskim vodstvom in učiteljstvu v uvaževanje.

1. V razpredelku »opomba« redno podpisane plačilne liste naj vrnejo šolska vodstva (ravnateljstva) deželnemu knjigovodstvu šole tedaj, ko dojde denar in se ta izplača učiteljstvu. Na plačilni list

zarjal na to — in iskren je bil pozdrav, ki se popisati ne da.

Dobre volje za šolsko delo ji ni nedostajalo; toda njeni dobrovoljnosti so se ustavljali raznovrstni zadržki. Bolezen ji je nakopala več nego leto neprostovoljne brezposelnosti. Takrat se je kazalo zlato njeno srce doma. Domačinom, kakor napram vrstnikom je bila popustljiva in prizanesljiva ter prijazna z vsemi.

Kar se tiče narodnosti se lahko reče: »Dajte nam dosti takih učiteljev in rešena bo za vedno prekrasna naša Jugoslavija!«

Predraga Malka, obdajale so Te najlepše dobrine, in rosi se mi oko, če mislim, da Te ni. Prepričana sem tudi, da se veseliš snidenja s Teboj v boljši bodočnosti vsi kolegije in kolegi.

F. R.

Pomoč alkoholikom in njih svojcem!

Alkoholizem je socialno zlo, v dvojnem pomenu besede. Prvič zato, ker to ni le bolezen posameznikov, marveč človeške družbe kot take in drugič, ker se

da ta bolezen ozdraviti edino le s socialnim delom, ki ga ne morejo vršiti samo posamezniki, marveč se ga mora oprijeti po svojih organih tudi najmočnejši družabni organizem — država.

Naša javnost vidi v pijancu brezčastnega in delomrznega človeka, ki bi lahko opustil brezumno uživanje alkohola, ko bi le hotel. Alkoholizem je po njegovem mnenju le privatna zadeva vsakega posameznika in zato se ne briga veliko zanjo.

Ta obskodb je krivična. Med skrbstvom za slepce, gluhomence, pohabljeni in jetične ter skrbstvom alkoholikov obstoji važna razlika. Medtem ko prvi prosijo pomoči, jo drugi največkrat odklanjajo, ker ne vidijo ali nočejo videti svoje nesreče in nesreče svoje družine. Alkoholika je treba učiti, da spozna svojo bolezen, vzgojiti mu je treba voljo k rednemu in zmernemu življenju. Izpodbiti se mu mora dobra vera in zaupanje v pivske tovariše, ki ga odtegujejo družini in dostojnemu družabnemu življenju.

Da pritegnemo te naloge v svoj delokrog — kamor tudi po vsej pravici so-

dijo — ter jih po svojih močeh kar najpopolneje reši, je deželna vlada za Slovenijo z naredbo z dne 22. maja 1919 ustanovila tri poverjeništvu za socialno skrb protialkoholni oddelek. Ta oddelek skrbi za alkoholike in člane njihovih družin med drugim:

- a) kot posvetovalen in posredovalen organ;
- b) s tem, da skrbi za pravno varstvo družinskih članov alkoholikov, zlasti otrok in
- c) za zdavljenje alkoholikov.

V interesu javnosti je, da vsi dobro misleči podpirajo urad, ki upravlja socialno skrb alkoholikov. V Ameriki, Angliji, Švici, Nemčiji, Belgiji itd. vzdržuje zasebna človekoljubnost že več let s prav lepimi uspehi nad 400 takih uradov. Tudi pri nas bi bilo nujno potrebno, da se javnost zainteresuje za naloge, ki jih ima državni protialkoholni urad, ker bo mogel edino le tedaj doseči zaželjene uspehe, ako ga bo občinstvo v njegovem delovanju primerno podpiralo. Zato hoče podpisani urad v naslednjem opozoriti javnost

LISTEK.

† Malki Pušenjakovi.

Ena se Tebi je želja spolnila, v zemlji domači da truplo leži.

Blaga njena duša se je preselila dne 25. junija t. l. ob pol 8. uri zjutraj v lepši kraj, kjer ne vlada prevara in zmota. Rodila se je 8. julija 1875 kot hči nadučitelja na Cvenu pri Ljutomeru. Študije je dovršila z zrelostnim izpitom v Mariboru pri šol. sester. Usposobljena je bila v Ljubljani. Pri nameščenju je ni bila sreča mila. Vedno je želela v domači kraj, toda usoda jo je zanesla v Konjiški okraj. Tu je delovala 13 let in priljubila se je ljudem, posebno pa mladini. Duh ljudomilosti in spoštljivosti je ni navdajal samo med šolskimi stenami, nego jo je spremljal vsepovsod. Ganljiv je bil prizor na postaji, ko se je vrnila njim tako priljubljena gospodična po drugi operaciji na staro učno mesto. Dosti učencev ji je prihitelo 1 uro daleč naproti, ne da bi jih kdo opo-

naj zabeleži šolsko vodstvo vsako izpremembo, oziroma pomanjkljivost, kar bo uvaževalo dež. knjigovodstvo pri novem nakazilu plač in se tako prihrani čisto-krat mnogo nepotrebnega pisanja. — V slučaju, da je bil premeščen kateri učitelj v teku prejšnjega meseca in so se mu nakazali prejemki — radi zakasnelega ali nemogočega pravočasnega naznanila premeščitve — na staro službeno mesto, naj pošlje šolsko vodstvo premeščenemu učitelju prejemke na nov naslov in to zabeleži v plačilnem listu. Na ta način bodo šolska vodstva v »dobi preseljevanja« po- speševala prejetje dohodkov, za kar jim bo prizadeto učiteljstvo gotovo hval- ležno.

2. Da se pospeši nakazovanje pre- jemkov osebito na novo nastavljenim učiteljem in suplentom, naj šolska vodstva takoj naznanijo nastop službe okrajnemu šolskemu svetu in poročilo priložijo oseb- no popisnico.

3. Najkrajša pot za dosego pomak- nitve v višji plačilni razred, oziroma stop- njo je vlaganje prošnje potom okraj. šol. sveta, ki mora že itak podati svoje po- ročilo glasom naredbe št. 361 z dne 20. februarja t. l.

4. Oni učitelji in učiteljice, ki so na- pravili meseca maja t. l. usposobljenostni izpit, se uvrste s 1. junijem v V. plačilni razred 1. stopnje. Kdor še ni prošil za uvrstitev, naj to stori čimprej in prošnji priloži usposobljenostno izpričevalo. Tudi vojnodraginjska doklada se odmerja na podlagi prebitega drugega izpita.

Službe.

Vprašanje na višji šolski svet.
(Iz bivše Slov. Štajerske.)

Ob prevratu so pogladi nemškutar- ske učitelje iz njihovih lepih mest, kar smo vsi odobraval. Na mesto teh pa so pod roko — navadno z bližnje sosedne šole — namestili nove učne osebe, pri čemer se je reklo: začasno! Ti preme- ščenci, navadno poročeni, so se tjakaj se- lili z vso svojo imovino, ker se jim je za- gotovilo, da se bo ob razpisu v prvi vrsti nanje oziralo.

Ti so se vsi, osobito voditelji, na no- vih mestih lepo udomačili, in nobenemu ne bo zamerilo, ako se bo branil s toplega mesta z vsemi štirimi. Sicer pa traja ta provizorij že tako dolgo, da bo kmalu iz tega difinitivum! Ta premeščenja so se vodila v okraju, in kdor ni imel sreče, da bi živel v takem okraju, in najsibo pri tem tudi službeno 10—20 let stareji, je lepo gledal, kako si njegovi mladi tova- riši udobno urejajo nov dom, a on lahko čaka na razpis, ki bo najbrž o svetem Ni- koliju in pri katerem bo sigurno propa- del. Tako se godi, da smo tovariši, ki imamo 20 ali še več službenih let, še vedno učitelji, a mladi učitelji, osobito oni, ki so bili svoj čas oproščeni voja- ščine, so daens šolski voditelji na bivših nemškutarskih večrazrednicah z lepim stanovanjem, šolskim vrtom in opravično doklado! Ali se nas tu ne loteva gnev?

Kje je tu socialna pravičnost? Vedno in vedno se nam pravi: »Potrpitel!« To lepo besedo slišim sedaj že nekaj let, pravila jo je bivša Avstrija, ki je po nem- škutarski protekciji pod roko »službeno« oddajala službe, še v večji meri pa jo sli- šim sedaj, ko so se malone vse službe od- dale pod roko! Seveda se pravi: začasno — toda t. j. nezakonito — vse službe se morajo v gotovemu roku razpisati in de- finitivno zasedati. Ako so za nas zakonite dolžnosti, moramo imeti tudi zakonite pravice!

Niso mi znane razmere na Kranj- skem, govorim le o Slov. Štajerski — tu

ne velja noben izgovor, da še meje niso ugotovljene. Da celjsko, konjiško, slove- njegraško in mariborsko glavarstvo ne pridejo pod Nemško Avstrijo, to vemo vendar vsi! V konjiškem okraj. glav- stvu so namreč razpisali samo učiteljske službe, a nadučiteljskih ne — do teh drugi nimamo pravic! To se godi v demokra- ški Sloveniji! Še bivši nemški štajerski šolski svet si kaj takega ni upal! Ali se bojijo drugih starejših kompetentov?

Pravica nad vse! Protekcija naj bi pri nas ne bila znana! Vsakemu, kakor si je zaslužil!

Zato vprašam:

1. Ali se učiteljske in voditeljske službe ne mislijo razpisati povsod, kakor to velja zakon?

2. Zakaj se z razpisi — morda na- menoma — tako dolgo odlašajo?

3. Kdaj bo prišel tisti srečni čas, ko pridemo tudi zapostavljeni do pravice?

Nato zahtevamo odločnega odgo- vora — v dejanjih!

ALBIN SPREITZ:

Več demokratizma v šolsko sobo!

(Referiral na dom. učit. konferenci.)

Današnja doba stoji v znamenju de- mokracije. Padli so že in še bodo krvo- sesi, tirani, imperialisti et konsorte. No- čem se spuščati v politiko, temveč govo- rili bom o vzgojnih stremeljenjih dana- njega časa. — Že v šolski dobi se naj položi temelj k bodočemu socialnemu udejstvovanju mladine v človeški družbi.

Kakor ni zidana hiša trdno, ki nima močnih podstav, tako tudi je demokra- cija le nekakšen dekorativni nakit, če naj učinkuje na ljudi, ki so v razvoju že do- vršeni.

Torej kratko! Za uprav demokratsko čuvstvovanje, delovanje in nehanje se mora položiti temelj že v osnovni šoli.

Preidem k praktičnemu delu!

Na višji stopnji osnovne šole se naj povsod ustanovijo po anglijsko-ameri- škimi pravici razredni odbori iz učencev in učenk istega razreda.

Temu odboru, ki je voljen popolno- ma demokratsko po večinskem sklepu, prepuščamo predvsem takozvano nižjo disciplino, ki jo mora v drugem slučaju učitelj vršiti.

Odbor, sestojec iz predsednika, pod- predsednika, tajnika in 2—3 odbornikov, ima v prvi vrsti skrbeti za red, vzorno in dostojno vedenje učencev med od- mori, na potu v šolo in domov, nadalje vplivati s prijateljskimi odnosi in tudi z disciplino na snago pri součencih ter z lastnim lepim zgledom navajati k marli- vosti, točnosti in resničnostni. Pred- lagati ima razredniku, katere šolske za- mude naj opraviči ali ne. Določati mora tudi od slučaja do slučaja, kdo naj oskr- buje snaženje šolskih tabel, prinašanje vode itd.

Kot disciplinarna sredstva so odboru na razpolago prijateljski opomini, svarila in eventualno izobčenje gotovih reniten- tnih součencev za nekaj časa od prijatel- skega občevanja součencev istega raz- reda.

Pri velikih kršitvah intervenira od- bor razrednika, ki vrši discipliniranje.

Odbor naj skliče vsak teden redne seje, sestavi zapisnik in obelodani sklepe. Ako so sklepi nepravilni, tedaj poseže razrednik vmes. Ako nastajajo prepiri, tedaj se voli razsodišče, kakor so v raznih društvenih pravilih predvideni.

Če nastanejo nepremostljivi prepiri, tedaj razpusti razrednik odbor in zasnue po glasovanju drugega.

otroke, ki so v nevarnosti, da jim njihov oče ali mati, ki sta vdana alkoholu, zapra- vijo vse imetje, tako da za njihovo vzgojo ne bi ostalo potrebnih sredstev. Zato bo ta urad zahtevalo izposloval, da se postavi takim otrokom dober varuh, oziroma da se oddajo v primerno vzgojeval- nišče. Ravnotako se bo na zahtevo po- skrbelo, da se postavi alkoholik zaprav- ljivec pod kuratelo. V interesu svojcev alkoholikov bo ta urad posredoval, da prepreči ločitev z akonskih ali na izrečno željo žene, oziroma moža, da jo pospeši.

Enako bo protialkoholni oddelek po- sredoval tudi, da se pogodbe, sklenjene v pijanosti razveljavijo, kolikor je to v okviru zakonitih določb možno.

V delokrog tega urada sodi nadalje posredovanje, da se delamržne alkoholu vdane osebe, ki so alkoholiki, spravijo v poboljševalnico, oziroma po- trebni tudi v prisilno delavnico.

Važna je tudi naloga protialkoholnega oddelka, da skrbi za zdravljenje alkoholi- kov. Ta točka obsega zdravljenje doma s tem, da se odpravi iz alkoholikove hiše

Odbor se voli vsak mesec, oziroma se potrdi prejšnji, eventualno z gotovimi izpremembami.

Vem, da nekateri porečejo: To ni nič za naše razmere; če že ni vse norija, je takšna stvar vendar predekosežna, ker otroški razum za to še ni prav zrel.

K temu pripomnimo sledeče: Res je, da je v prvem času ta novotarija danaidno delo in je mnogo rabuk, vzbun in malo vidnega uspeha pri tem.

Vočigled dejstvu, da se je v zapadno- evropskih državah že obnesla ta uredba in pokazala že obilnega sadu, pa je tudi pri nas kaj takšnega mogoče, dasiprav nismo že iz ranih let vzrasli v demokra- cijo. Pomnim, da je tov. Flerè že tudi oral tozadevno ledino.

Uspeh tega ustroja je dvojni: materi- alni in formalni.

Prvi obstoja v tem, da učence uva- jamo v razumevanje ustavoznanstva, drugi pa obstoja v medsebojni ubranosti in zavednosti dolžnosti in pravic bodo- čih aktivnih državljanov ter v uprav de- mokratskem mišljenju, ki se zasaja že zgo- daj v mladino. Potrebno je le dvojje: vera in dobra volja.

Sklepam z besedami našega velikega romarja Ivana Cankarja: »Verujmo, za- kaj le v veri je moč, zmaga in odrešenje!«

RACIC BOŽO:

Kaj bo s šolskimi knjigami?

Malo polemike ne škoduje dobri stvari. Glede šolskih knjig smo v precej- sni zadregi. Vendar pa se ni stvar tako opasna, kakor se zdi nekemu v 20. štev. »Ucit. Tov.« Knjige so zaradi preobrata in vojne jako zastarele — zlasti računice. Zanimive pa so, ker se čitajo naloge ka- kor pravilne iz devete dežele. Najbolj za- stareja je Stiasnega računica za pon. sole. Čitaj, kaj se je dobilo pred 10. leti v Kr- škem za 1 krono, primerjaj današnje cene in plače!

Glede abecednikov se ne more nihče izpodtikati. Vidrovo »Moje prvo berilo« ni »nevarno« šestimim solarkom in prav tako v Kleinmayrovih »Abecednikih« ne najdeš nobenega spomina na Avstrijo. Ze v izdaji iz -l. 1918. nimaš več cesarske pesmi.

Novih knjig za enkrat še ne bo. Ko pa izidejo, bodo mnogo dražje, ker so ravno tiskarske potrebščine sino drage in jih je težko dobiti.

»Šolski list« je sicer lepa ideja, pa zaradi velikih stroškov in pomanjkanja papirja neizvedljiva.

Brez strahu sežemo po starih knji- gah, ki so le deloma uporabljive. Ni se nam treba bati »inficiranja« z avstrijskim duhom, četudi bi bil na vsaki drugi strani cesar Franc Jožef.

Skrbeti pa je treba za pisalni materi- jal v prvem redu, v tem smo menda edini, in to naj bi prevzel višji šolski svet resno in takoj v delo. Pisava današnjih učen- cev je na deželi, kjer ni dobiti ne zvez- kov, ne papirja, naravnost strašna. Naj se vsaj ta prepotrebni material odzame navijalcem cen in spekulantom, ker sicer bo čez 10 let mrgolelo analifabetov tudi v Sloveniji.

Poudarjam pa, da nisem proti »Sol- listu«, razmere bodo pokazale, da se do- bra ideja za enkrat ne da uresničiti. Ali je kdo prevzel zalogo knjig iz bivše c. kr. dvorne založbe na Dunaju? Če že plaču- jemo dolgo, vedimo tudi, zakaj smo jih plačali.

Iz naše organizacije. Skupne zadeve.

Slovenska Šolska Matica. Publika- cije za l. 1916—18 so dotiskane in se bo-

ves alkohol, da se družinski člani alko- holika poučijo, kako morajo vplivati na slednjega z zgledom ali na kak drug način, dalje s tem, da se pivcu v prostem času pomaga do primerne duševnega razvedrila ter se tako odtegne priliki za pijančevanje. Drugič pa sodi tu sem od- daja alkoholikov v zdravilišče. Dokler se ne ustanovi za alkoholike po- sebno zdravilišče, bo treba za zdravljenje te vrste pacientov ustanoviti vsaj pri eni izmed že obstoječih bolnišnicah poseben oddelek.

To je na kratko delokrog na novo ustanovljenega protialkoholnega oddelka, kolikor se tiče neposredno alkoholikov in članov njihovih družin. Ker je alkoholizem brez dvoma naše največje narodno zlo, je gotovo dolžnost vsakega poštenega Slo- venca in Jugoslovana, da po možnosti sodeluje pri delu za streeenje našega naroda. Ako pa kdo ne more ali noče pri tem sodelovati, naj vsaj ne ovira pri delu onih, ki vrše v tem oziru svojo narodno dolžnost.

Protialkoholni oddelek pri poverjeništvu za socialno skrbstvo.

do začele te dni razpošiljati. Vsak društ- venik prejme Letopis in Bežkovo Uk oslo v je. Članarina za l. 1919 znaša 8 K. V zalogi so še vse stare knjige. Cena je označena v Letopisu.

Društvene vesti.

Ljubljansko učiteljsko društvo vabi svoje člane na zborovanje, ki bo v nede- ljo, 13. julija t. l. ob 3. uri pop. v prostorih Hranilnice in posojilnice Učiteljskega konvikta v Učiteljski tiskarni.

+ Društvo učiteljev in šolskih prija- teljev za okraj Ljutomerske okolice ima svoj občni zbor v soboto, dne 19. t. m., ob 10. dop. v Učiteljski tiskarni. Na dnev- nem redu je poročilo o dosedanjem delo- vanju in predlog, da se združimo z ljublj. učit. društvom v Ljubljani. Na ta dan vljudno vabimo. — Janko Žirovnik, t. č. predsednik.

+ Učiteljsko društvo za radovljški okraj je imelo 3. julija v Radovljici svoj redni občni zbor ob izredni udeležbi članov. Društveni predsednik pozdravi navzoče zborovalce, predvsem tov. Vilka Rusa iz Kranja, ki je posetil zborovanje. — Iz tajnikovega poročila posnemamo, da ima društvo 49 članov ter je imelo redne svoje mesečne sestanke, na katerih so se stavili različni predlogi, ki smo jih poslali na pristojna mesta.

Sklene se, da se računi sklepajo z 31. decembrom vsakega leta, zaradi tega je odpadlo poročilo blagajničarke, ki nam pa poda račune na prihodnjem občnem zboru, ki se bo vršil meseca februarja. Nato je predlagal tov. Vilko Rus iz Kranja o najvažnejših nalogah naših stanovskih organizacij ter nam podal jasno sliko v svojem nad 1 uro trajajočem predavanju ter žel na koncu govora občo zahvalo in priznanje. Upamo, da nas še večkrat raz- veseli.

občni zbor Zavezi zahvalo za trud in delo, ki ga je imela, da smo dosegli v gmotnem oziru to, za kar smo se pehali leta in leta. Sprejetih je bilo še nekaj predlogov in re- solucij.

Za deleagta za Zavezino zborovanje sta bila voljena: tov. Fr. Jaklič in Kati Drolova, za namestnika Gorišek Josip in Semol Ivan.

V novi odbor, ki se je takoj konstitu- iral, so bili voljeni: Franc Jaklič, pred- sednik; Janko Baraga, podpredsednik; Erna Omanova, blag.; Segal Ivan, tajnik; Azman Josip in Kati Drolova, odbornika. zaključil predsednik zborovanje z željo, da se kmalu vidimo. — ič

+ Učiteljsko društvo novomeškega okraja. Učiteljstvo novomeškega okraja ima — glasom sklepa stalnega odbora — v sredo, 16. julija t. l., ob 8. uri v novo- meški gimnaziji svojo neuradno in neob- vezno skupščino.

Istega dne ob 3. uri popoldne pa ima novomeško okrajno učit. društvo v de- kliški šoli izredni občni zbor, na katerem se pomenimo o nadzorniškem vprašanju. Pridite vsi! Odbor.

+ Litijško učiteljsko društvo je zbo- rovalo dne 18. junija t. l. v Litiji. Po po- zdravu in kratkem pregledu društvenega delovanja med vojno se tov. predsednik s toplimi besedami spominja vrlega tova- riša Janka Stepišnika, ki nam ga je iztr- gala vojna. Iz obile tvarine dnevnega re- da so se izluščile naslednje resolucije:

1. Če se doseže sporazum vodstev obeh učit. organizacij za združenje vsega učiteljstva v enotno organizacijo, je naše društvo načeloma za ta sklep.

2. Pri razkosanju veleposestev naj se misli tudi na šolo ter odmeri gozd in potrebno zemljišče za preizkuševališče, nasade itd.

3. Skupne nedeljske šolske maše pod učiteljskim nadzorstvom, ker šele zadnji čas ponekod uvedene in ker na več šolah niso izvedljive, naj se odpravijo. Starši naj ob nedeljah in praznikih nadzorujejo otroke v cerkvi. Zaveza naj na višjem šolskem svetu izposluje razveljavljanje dotičnega odloka.

4. Sedanja sestava okrajnih šolskih svetov je delo Šusteršičevega terorizma in za sedanje razmere nevdružljiva. bo okrajni šolski svet res demokratska in- stitucija, naj razveljavi dež. vlada vse mandate zastopnikov občin in bivšega deželnega odbora v to korporacijo ter imenuje nove zastopnike, tako da dobe vse tri slovenske stranke po enega za- stopnika in njegovega namestnika.

5. Vsi referenti za šolske zamude in pregledovalci računov in proračunov krajnih šolskih svetov naj dobe za svoje delo primerne nagrade.

6. Zvišanje članarine na 48 K letno se odobri. Kar smo si priborili, vse se je izvršilo potom organizacije. Dajmo ji tudi mi, česar potrebuje ona od nas.

7. Nameravana zveza vsega jugoslo- vanskega učiteljstva v Unijo se odo- brava.